

Böðvar Ingvarsson
Jo Andreas Sannem

INNFØRING I MILITÆRRETT

INNFØRING I MILITÆRRETT

BÖÐVAR INGVARSSON OG JO ANDREAS SANNEM

INNFØRING I MILITÆRRETT

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2021
1. utgave, 1. opplag 2021

ISBN 978-82-05-55964-6

Omslagsdesign: Anja Hauger Ratikainen, Gyldendal Akademisk

Omslagsfoto: Julie Hjermsstad/Forsvaret

Sats: HAVE A BOOK

Brødtekst: Minion Pro 10,5/15 pkt

Papir: Amber graphic 90 g

Trykk: Opolgraf, Polen 2021

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Juridisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/juridisk

juridisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Innhold

KAPITTEL 1 INNLEDNING	9
Om denne boken	9
Hvorfor lære om militærrett?	10
Staten som maktutøver	11
Soldaten som statsinstrument	12
Nasjonal rett og folkerett	13
Rettskilder og juridisk metode	14
KAPITTEL 2 FORSVARET I FREDSTID	17
Forsvarets plassering i staten	17
Forsvarets oppdrag og forholdet til politiet	19
Forsvarets begrensede politimyndighet og bistand til politiet	22
Militær politimyndighet	24
KAPITTEL 3 FORSVAR AV NORGE	27
FN-pakten og Grunnloven	27
Totalforsvaret	30
Beredskapslovgivningen	31
Forholdet til politiet i krig	41
KAPITTEL 4 FORSVARETS OPERASJONER I UTLANDET	45
Fredsoperasjoner og krigsoperasjoner	45
Kollektivt selvforsvar – bistand til angrepne stater	47
Sikkerhetsrådsresolusjon	48
Samtykke	50

INNHOLD

Bruk av makt mot ikke-statlige aktører	52
Norske forpliktelser i utenlandsoperasjoner	54
Rettslige grunnlag i krig og fred	56
KAPITTEL 5 KRIGENS FOLKERETT	59
Hva er krigens folkerett?	59
De fire prinsippene	63
Internasjonal væpnet konflikt	65
Ikke-internasjonal væpnet konflikt	68
Status som stridende	71
Begrensninger mellom de stridende	74
Kampdyktighet	74
Krigsfanger	76
Forbud mot nødvendig lidelse	78
Forbud mot metoder som undergraver reglene	80
Sivilbefolkningens beskyttelse	83
Forbud mot midler og metoder som rammer sivilbefolkningen	88
Beskyttelse av objekter	92
Humanitært personell	94
Sivile som deltar direkte	98
Internering av sivile	100
Objekter som er lovlige mål	101
Proporsjonalitet og følgeskade	105
Forbud mot vilkårlige angrep	106
Forholdsregler	107
KAPITTEL 6 KOMMANDO OG ANSVAR	113
Den militære organisasjon	113
Personkretsen	114
Kommandomyndigheten	116
Militære sjefers ansvar	121
Den undergittes ansvar	127
Konsekvenser av brudd på ansvar	129
KAPITTEL 7 ENGASJEMENTSREGLER	137
Definisjon	137
Formål	140
Typer engasjementsregler	143
Innholdet i ROE – hva som reguleres	145

REGISTRE	148
Lover	148
Forskrifter, instrukses, kgl. res.	152
Traktater	153
Norske rettsavgjørelser	155
Andre rettsavgjørelser	155
Litteratur og artikler	155
Framstillinger av sedvanerett	156
NATO-dokumenter	156